

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
DỰ ÁN PHÁT TRIỂN GIÁO VIÊN TIỂU HỌC

NGUYỄN QUANG UÂN (Chủ biên)
NGUYỄN KẾ HÀO – PHAN THỊ HẠNH MAI

TÂM LÍ HỌC

TÀI LIỆU ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN TIỂU HỌC
TRÌNH ĐỘ CAO ĐẲNG VÀ ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC
NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Chủ tịch HĐQT kiêm Tổng Giám đốc NGÔ TRẦN ÁI

Giám đốc ĐINH NGỌC BẢO

Phó Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập NGUYỄN QUÝ THAO

Tổng biên tập LÊ A

Biên tập nội dung:

ĐINH VĂN VANG

Thiết kế sách và Biên tập mỹ thuật:

NGUYỄN MINH NGỌC

Trình bày bìa:

PHẠM VIỆT QUANG

371 (v) 167/110-05

GD - 05

Mã số: PGK06B5

MỤC LỤC .....

Trang

Lời nói đầu 5

TIỂU MÔĐUN 1

Tâm lí học đại cương.....9

Chủ đề 1

Tâm lí học là một khoa học 11

Chủ đề 2

Hoạt động và sự hình thành, phát triển tâm lí, ý thức 31

Chủ đề 3

Nhân cách và sự hình thành, phát triển nhân cách 57

Chủ đề 4

Hoạt động nhận thức.....82

Chủ đề 5

Tình cảm và ý chí 120

Chủ đề 6

Trí nhớ 137

Thông tin phản hồi cho đánh giá chủ đề 1: 148

Thông tin phản hồi cho đánh giá chủ đề 2: 148

Thông tin phản hồi cho đánh giá chủ đề 3: 149

Thông tin phản hồi của đánh giá chủ đề 4: 150

Thông tin phản hồi cho đánh giá chủ đề 5: 151

Thông tin phản hồi cho đánh giá chủ đề 6: 152

TIỂU MÔĐUN 2 .....**9**

Tâm lí học đại cương 9

Chủ đề 1

Tâm lí học là một khoa học..... 11

Chủ đề 2

hoạt động và sự hình thành, phát triển tâm lí, ý thức 33

3

Chủ đề 3.....	61
Nhân cách và sự hình thành, phát triển nhân cách.....	61
Chủ đề 4.....	87
Hoạt động nhận thức.....	87
Chủ đề 5.....	125
Tình cảm và ý chí.....	125
Chủ đề 6.....	142
Trí nhớ.....	142

LỜI NÓI ĐẦU.....

Để góp phần đổi mới công tác đào tạo và bồi dưỡng giáo viên tiểu học, Dự án Phát triển giáo viên tiểu học đã tổ chức biên soạn các môđun đào tạo theo chương trình Cao đẳng Sư phạm và chương trình liên thông từ Trung học Sư phạm lên Cao đẳng Sư phạm. Biên soạn các môđun nhằm nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ, cập nhật những đổi mới về nội dung, phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá kết quả giáo dục tiểu học theo chương trình, sách giáo khoa tiểu học mới.

Điểm mới của tài liệu theo môđun là thiết kế các hoạt động nhằm tích cực hoá hoạt động của người học, kích thích óc sáng tạo và khả năng giải quyết vấn đề, tự giám sát và đánh giá kết quả học tập của người học; chú trọng sử dụng nhiều phương tiện truyền đạt khác nhau (tài liệu in, băng hình,...) giúp cho người học dễ học, dễ hiểu và gây được hứng thú học tập.

Môđun **Tâm lí học** do nhóm tác giả trường Đại học Sư phạm Hà Nội biên soạn.

Môđun **Tâm lí học** dành cho đào tạo giáo viên tiểu học hệ Cao đẳng Sư phạm gồm hai tiểu môđun:

Tiểu môđun 1: TÂM LÍ HỌC ĐẠI CƯƠNG (45 tiết).

Tiểu môđun 2: TÂM LÍ HỌC LỨA TUỔI TIỂU HỌC VÀ TÂM LÍ HỌC SƯ PHẠM (60 tiết).

Tiểu môđun 1: Tâm lí học đại cương, gồm 6 chủ đề:

Chủ đề 1: Tâm lí học là một khoa học – GS.TS. Nguyễn Quang Uẩn biên soạn.

Chủ đề 2: Hoạt động và sự hình thành, phát triển tâm lí, ý thức – GS.TS. Nguyễn Quang Uẩn biên soạn.

Chủ đề 3: Nhân cách và sự hình thành nhân cách – PGS.TSKH. Nguyễn Kế Hào biên soạn.

Chủ đề 4: Hoạt động nhận thức – TS. Phan Thị Hạnh Mai biên soạn.

Chủ đề 5: Tình cảm – ý chí của nhân cách – PGS.TSKH. Nguyễn Kế Hào biên soạn.

Chủ đề 6: Trí nhớ – TS. Phan Thị Hạnh Mai biên soạn.

Tiểu môđun 2: Tâm lí học lứa tuổi tiểu học và tâm lí học sư phạm, gồm 6 chủ đề:

Chủ đề 1: Khái quát về tâm lí học lứa tuổi tiểu học và tâm lí học sư phạm – GS.TS. Nguyễn Quang Uẩn biên soạn.

Chủ đề 2: Lí luận về sự phát triển tâm lí trẻ em tiểu học – GS.TS. Nguyễn Quang Uẩn biên soạn.

Chủ đề 3: Các hoạt động cơ bản và các đặc điểm tâm lí cơ bản của học sinh tiểu học – PGS.TSKH. Nguyễn Kế Hào biên soạn.

Chủ đề 4: Tâm lí học dạy học ở tiểu học – PGS.TSKH. Nguyễn Kế Hào biên soạn.

Chủ đề 5: Tâm lí học giáo dục ở tiểu học – TS. Phan Thị Hạnh Mai biên soạn.

Chủ đề 6: Tâm lí học người giáo viên tiểu học – TS. Phan Thị Hạnh Mai biên soạn

Giáo trình được tập thể các tác giả có kinh nghiệm và có uy tín biên soạn trên cơ sở kế thừa, hoàn thiện và có những điểm mới so với các giáo trình đã có. Giáo trình góp phần thiết thực cho việc đào tạo giáo viên tiểu học có trình độ Cao đẳng Sư phạm.

Lần đầu tiên tài liệu được biên soạn theo chương trình và phương pháp mới, chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Ban Điều phối Dự án rất mong nhận được những ý kiến đóng góp chân thành của bạn đọc, đặc biệt là đội ngũ giảng viên, sinh viên các trường sư phạm, giáo viên tiểu học trong cả nước.

Xin trân trọng cảm ơn!

DỰ ÁN PHÁT TRIỂN GIÁO VIÊN TIỂU HỌC

MÔĐUN TÂM LÝ HỌC

ĐỐI TƯỢNG SỬ DỤNG: SINH VIÊN CAO ĐẲNG SỰ PHẠM TIỂU HỌC

I. MỤC TIÊU CHUNG CỦA MÔĐUN

1. KIẾN THỨC

Trình bày các kiến thức cơ bản sau:

Về Tâm lý học đại cương

- Tâm lý học là một khoa học.
- Các khái niệm cơ bản về tâm lý con người: Hoạt động, giao tiếp, nhân cách, sự nảy sinh và phát triển tâm lý, ý thức.
- Hoạt động nhận thức, tình cảm, ý chí và trí nhớ của con người.

Về Tâm lý học lứa tuổi tiểu học và tâm lý học sư phạm

- Nêu lên một số vấn đề chung về tâm lý học lứa tuổi tiểu học và tâm lý học sư phạm.
- Lí luận chung về sự phát triển tâm lý học sinh tiểu học.
- Các đặc điểm tâm lý cơ bản, các hoạt động cơ bản của học sinh tiểu học.
- Những nội dung cơ bản về tâm lý học dạy học và tâm lý học giáo dục học sinh tiểu học, nhân cách người giáo viên tiểu học.

Các nội dung kiến thức trên là cơ sở cho việc học các môđun giáo dục học, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên.

2. KĨ NĂNG

- Vận dụng được kiến thức tâm lý học vào việc giải các bài tập thực hành; giải thích, phân tích các hiện tượng tâm lý một cách khoa học.
- Vận dụng kiến thức tâm lý học vào việc tìm hiểu tâm lý học sinh để đề ra các biện pháp tổ chức dạy học và giáo dục học sinh có kết quả.
- Vận dụng kiến thức tâm lý học vào việc rèn luyện nghiệp vụ sư phạm; rèn luyện, tu dưỡng tay nghề sư phạm và nhân cách người giáo viên.

3. THÁI ĐỘ

- Yêu thích, coi trọng, hứng thú học tâm lý học.
- Tăng thêm lòng yêu nghề dạy học, coi trọng việc rèn luyện hình thành và phát triển nhân cách người giáo viên.

GIỚI THIỆU MÔĐUN

- Thời gian cần thiết để hoàn thành: 105 tiết.

– Danh mục các tiểu môđun: 2 tiểu môđun.

STT	Tên tiểu môđun	Số tiết	Trang số
1	Tâm lí học đại cương	45	
2	Tâm lí học lứa tuổi tiểu học và Tâm lí học sư phạm	60	

Mối quan hệ giữa hai tiểu môđun: Tiểu môđun *Tâm lí học đại cương* là cơ sở cho việc học tiểu môđun *Tâm lí học lứa tuổi tiểu học và Tâm lí học Sư phạm*.

Tiểu môđun 1
TÂM LÝ HỌC ĐẠI CƯƠNG
(45 tiết)

I. MỤC TIÊU CHUNG CỦA TIỂU MÔĐUN 1

1. VỀ KIẾN THỨC

Phân tích được các khái niệm cơ bản: Tâm lý học là một khoa học, bản chất hiện tượng tâm lý người, các phạm trù hoạt động, giao tiếp, nhân cách, ý thức, hoạt động nhận thức, tình cảm, ý chí, trí nhớ của con người.

2. VỀ KỸ NĂNG

Vận dụng được kiến thức tâm lý học đại cương để giải các bài tập thực hành tâm lý học; phân tích, giải thích các hiện tượng tâm lý theo quan điểm khoa học, vận dụng kiến thức vào việc học tập, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm và rèn luyện bản thân.

3. VỀ THÁI ĐỘ

Thể hiện sự yêu thích, coi trọng và hứng thú học tâm lý học, tăng thêm lòng yêu con người, yêu nghề, tự hào về nghề dạy học.

II. GIỚI THIỆU TIỂU MÔĐUN 1: TÂM LÝ HỌC ĐẠI CƯƠNG

Danh mục các chủ đề:

TT	Tên chủ đề	Số tiết	Trang số
1	Tâm lý học là một khoa học.	5	11
2	Hoạt động và sự hình thành, phát triển tâm lý, ý thức.	7	31
3	Nhân cách và sự hình thành, phát triển nhân cách.	9	57
4	Hoạt động nhận thức.	13	82
5	Mặt tình cảm và ý chí của nhân cách.	6	119
6	Trí nhớ.	3	135
	Cộng	45 tiết	

III. ĐIỀU KIỆN CẦN THIẾT ĐỂ THỰC HIỆN TIỂU MÔĐUN

- Sinh viên đã học xong môđun Sinh lý học lứa tuổi tiểu học.
- Tài liệu tham khảo:

1. Phạm Minh Hạc (Chủ biên), Nguyễn Kế Hào, Nguyễn Quang Uẩn (1991), *Tâm lí học* (Sách dùng trong các trường Trung học Sư phạm), Nxb Giáo dục, Hà Nội.
2. Bùi Văn Huệ: *Giáo trình Tâm lí học tiểu học* (1997), Nxb Giáo dục, Hà Nội.
3. Trần Trọng Thủy (Chủ biên), Nguyễn Quang Uẩn, Lê Ngọc Lan (1998), *Tâm lí học* (Giáo trình đào tạo giáo viên tiểu học hệ CĐSP và Sư phạm 12+2), Nxb Giáo dục, Hà Nội.
  - Hệ thống bài tập thực hành cho từng chủ đề.
  - Hệ thống các tranh vẽ minh hoạ, các sơ đồ tổng kết, hệ thống hoá kiến thức một số phần trong các chủ đề.

IV. NỘI DUNG